

בעזרה ש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דרשת פרקי אבות

פרשת שלח

* * *

סעודת רעוא דרעוין

פרשת שלח - קרח

שנת תשס"ח לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תקט"ו - ט"ז

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דרשת פרקי אבות

קונו, ומוסיף והולך בעבודתו יום יום, מקדיש שעות לתורה ותפלה ודביקות בה', וזאת הייתה עבודת חנוך, שהשלים עצמו, עד שזכה להתעלות כמלאך אלקים, ויתהלך חנוך את האלקים ואיננו כי לקח אותו אלקים (בראשית ה-כד). אבל מה נעשה בדורו וסביבתו, הניח אחריו דור המצול, אשר השחית כל צער את דרכו, בעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכת דמים, עד שהולרך ה' להחריב את עולמו.

ולעומת זאת צא אברהם אבינו, שלא הלטמאם בד' אמותיו, אלא נטע אשל בצאר שבע וקרא שם צס ה' א-ל-עולם (שם כא-לצ), פירסם אמונת אלקי עולם בכל מקום שהלך, והכניס רצים תחת כנפי השכינה, ואת הנפש אשר עשו צחרן. ועליו אמר הכתוב אברהם אלהי (ישעיה מא-ח), שסם שמים התאהב על ידו לכל צאי

במשנה (אבות 3-7) הלל אומר, אל תפרוש מן הצבור, ואל תאמין בעצמך עד יום מותך ע"כ. ונראה לשלב הדברים גם לפרשתנו, שסיפרה התורה איך נכשלו הנשיאים בעצת המרגלים, חוץ מיהושע וכלב שזכו להשאר צדקתם, ועל יהושע התפלל משה, י-ה יושיעך מעצת מרגלים, ויקרא משה להושע צן נון יהושע (יג-טו). וכל הענין צריך צאר רחובות, איך נכשלו צדיקים כאלו בעון זה, וצמה יצא יהושע, שעליו התפלל משה, וצאמת ניצול ונשאר צדקתו.

ונראה הנה כל אחד יודע כי תפקיד האדם בעולם הזה הוא רק לסגל עצמו צמנות ומעשים טובים, ורצה הקצ"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרצה להם תורה ומצוות. אמנם גם צזה ישנם שתי דרכים, וכמו שהצריך צזה החתם סופר (צחקדמת שו"ת י"ד), האחד שמתצודד צינו לצין

הבא, מפני שעשה רצונו של הקב"ה, ומתאנח על כבודו של הקב"ה ושל ישראל, וכל ימיו היה מחמד ומתאוה ומנפה כדי שיהא שלום בין ישראל לאזניהם שבשמים ע"כ.

ורבן אמר הלל, אל תפרוש מן הצבור, לא תהא עצודתך בעולם הזה כמו חנוך, שהסתכל רק על עליית עצמו, ולא השתדל לזכות את דורו, אלא אל תפרוש עצמך מעבודת הצבור, כי זכות הרצים גדול הוא. ואל תאמן בעצמך לומר שכבר עשיתי די לצורך אחרים, שהרי לא זכית למאור פנים שניתן למשה בעולם הזה עבור שמסר נפשו להעלות אחרים. ולא תאמין עד יום מותך, עד שתזכה בעולם הזה מה שעמיד הקב"ה ליתן לצדיקים בעולם הבא צמותם, וכל זמן שלא הגעת למדריגה זו, אל תאמין בעצמך.

ובזה יתבאר מה ששלח משה מרגלים לתור את הארץ, כולם אנשים ראשי בני ישראל המה (יג-א). ואיתא בזוהר הק' (קנח). כולוהו זכאין הוו, ורישי דישראל הוו, אצל אינון דצרו לגרמייהו עיטא ציטא, אמרו אי יעלון ישראל לארעא, נתעבר אגן מלמהוי רישין, וימנה משה רישין אחרנין וכו'

עולם, ועל כן אמר ה', כי ידעתיו למען אשר יוה את בניו ואת ציתו אחריו, ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט (שם יח-ט).

ועבודה זו אהוצה אלל ה', מה שכל אחד צמצבו יוכל לזכות את הרצים, הן האב שכל מעיינו הוא להכניס אהבת ה' ויראתו בלשחו ובני ציתו, להדריכס בדרך ישראל. ומכל שכן מי שיכול לעשות עוד יותר, להשפיע על חבריו ללכת בדרך ישראל, כי הרצה חצרותא עושה. ומכל שכן מי שיכול לעשות עוד יותר, הן בגופו והן בממונו, להרחיב גבולי הקדושה.

רבי לנו גדול ממשה רבינו, אשר ידעו ה' פנים אל פנים, ומכל מקום כאשר באים לשבח את משה, אמרו חז"ל (אבות ה-יח) משה זכה וזיכה את הרצים שנאמר (דברים לג-כא) צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל ע"כ. וכאשר נסתלק משה, ומוטל בכנפי השכינה, מלאכי השרת היו אומרים צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל (סוטה יג:). ואיתא בתנא דצי אליהו (ריש פרק ד') מפני מה זכה משה למאור פנים בעולם הזה, מה שעמיד הקב"ה ליתן לצדיקים בעולם

תלמידא דהוה תני ליה ארבע מאה זימני [כל פרקא מקמי דליגמר], וגמר, יומא חד צעיוה [לרבי פרידא] למלתא דמנאה, תנא ליה ולא גמר. אמר ליה האידינא מאי שנא. אמר ליה מההיא שעתא דאמר ליה למר איכא מילתא דמנאה, אסחאי לדעתאי, וכל שעתא אמינא השתא קאי מר השתא קאי מר. אמר ליה הב דעתוך ואחני לך הדר. תנא ליה ארבע מאה זימני אחריני. נפקא בת קול ואמרה ליה, ניחא לך דליספו לך ארבע מאה שני, או דתיזכו את ודרך לעלמא דאחי. אמר ליה צעינא דניזכו אנא ודרא לעלמא דאחי. אמר להן הקדוש ברוך הוא תנו לו זו זו ע"כ.

ובתב צספר צאר יוסף לצאר, דלכאורה מדוע הכפיל הקצ"ה את שכרו של רבי פרידא, לאחר שהעדיף את האפשרות של זכיית העולם הבא על פני שכר של הוספת ארבע מאות שנה לחייו, דלכאורה אין לראות בכך התעלות מיוחדת, שהרי כל אדם מבין שעולם הבא שהוא חיי נצח עד אין סוף, עדיף מכל התענוגים והעידונים של העולם הזה, ויפה שעה אחת קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה (אבות ד-טו). אך הכוונה

ע"ש. והיינו שהמרגלים ידעו כי צכניסת ישראל לארץ ישראל, תנטל הגדולה מהם, על כן ציקשו לעכב את ישראל צמדבר. - וצודאי שאין הדברים כפשוטן, שראשי ישראל צדור דעה, ידרשו כצוד ענמס. אלא כוונתם היתה לשמים, צידעם גדול ההשפעה שיש להם על הכלל ישראל, שמדריכים אותם על דרכי התורה, וכאשר יעצירו אותם מנשיאותם, יאצדו טובה הרבה מזכות הרבים. וצודאי שחששו עוד, כי גם לישראל ענמס טובה הוא, שהמה יהיו נשיאים ולא אחרים. אך אף על פי כן היתה צזה חטא, לשנות ציווי ה', ואין חכמה ואין ענה ואין צבונה לנגד ה'.

וצ"ל זה אמרו צתרגום יונתן, כד חמי משה ענותנותיה דיהושע קרא משה להושע צן נון יהושע, שכאשר ראה משה ענותנותו, צודאי שלא יהא לו נגיעה מהנשיאות שיעצירו אותם צכניסתם לארץ, והשומד של מנאה לא יעוור את עיניו, על כן התפלל עליו שינצל מעצת מרגלים, וממילא יוכל הוא להשפיע גם על שאר הנשיאים, שלא ישנו את דברי ה'.

ואיתא צגמרא (עירובין נד:) רבי פרידא הוה ליה ההוא

הרי זה עולה כשש ושצע שעות. -
 אם כי לזמנא היה יכול לנצל את הזמן
 ההוא לצורך עצמו צמדה גדושה, אף
 על פי כן הקדיש מזמנו לצורך
 האחרים להעלותם לפי דרגתם. -
 ובסופו לא הפסיד כלום, נחנו לו עוד
 ד' מאות שנה, להשלים מה שהחסיר
 מהשלמת עצמו, די והותר, ולא עוד
 אלא שהעלה את כל בני דורו שיזכו
 לעולם הבא.

ובתו'ם (שס) הקשו מהא דאמר
 (מגילה כו:) שאלו תלמידיו
 את רבי פרידא, צמה הארכת ימים,
 אמר להן מעולם לא קדמני אדם לצית
 המדרש. ומשני הא והא גרמו ליה. אי
 נמי צאותה שעה לא ידע שאמר להן
 הקב"ה תנו לו זו וזו, עד לאחר שחי
 ארבע מאות שנה ע"כ. ויש לומר צמה
 דאמריו הא והא גרמו ליה, כי מי
 שאין עמו ורגעים חסוצים לו כל כך,
 והוא נותן מזמנו ללמוד עם תלמיד
 חלוש ד' מאות פעמים, עדיין אין זה
 חשוב כל כך להרבות כל כך בשכרו.
 אבל מי שכל רגע יקר בעיניו,
 שמעורר את השחר, ומנדד שינה
 מעיניו, יותר מכל בני עירו, להיות
 הראשון בצית המדרש ללמוד באשמורת
 מדי יום ציומו, ואף על פי כן נותן

הוא, כי רבי פרידא היה צמעת
 הצדיקים העוצדים את ה' מאהבה
 שלא על מנת לקבל פרס, והיתה יפה
 לו שעה אחת צמנוות וצמעשים טובים
 בעולם הזה מכל חיי העולם הבא. אם
 כן, צאמת היו רצונו ושאפתו שיאריך
 ימים ושנים עוד ארבע מאות שנה,
 כדי לעבוד צהם את צוראו. אולם כיון
 שאמריו לו שיזכה הוא 'ודורו' לחיי
 העולם הבא, לכן ויתר על שאפתו
 הגדולה להאריך ימים בעבודת ה',
 צמנוות וצמעשים טובים, שהיא הטובה
 הגדולה ביותר עצורו, כדי לזכות את
 כל דורו בחיי העולם הבא. ובגלל
 שהעדיף את טובת הכלל על פני
 טובתו ושאפתו הפרטית, זכה בצדק
 לשכר כפול, ואמר הקב"ה 'תנו לו זו
 וזו', דהיינו שלא יאבד גם את טובת
 עצמו ושכרו באריכות ימיו צתורה
 ומעשים טובים בעולם, עצור טובת
 הכלל שרצה לזכותם בעולם הבא, אלא
 יתנו לו זו וזו, ואשרי חלקו ע"כ.

ובאמת הנהגה זו מתאים לרבי
 פרידא, שנתן מזמנו היקר
 כדי ללמוד עם התלמיד ד' מאות
 פעמים. - והרי ללמוד עם תלמיד גם
 מאמר קטן שעולה רק מינוט אחד,
 כאשר יחזור עליו ד' מאות פעמים,

לראות שחת ע"כ. הרי לנו גודל שכרו שיש לו שמירה מן השמים שלא יגיע נסיון של חטא לידו. - ולכן הסמיך התנא, אל תפרוש מן הצבור, מלהרבות פעלים עם הציבור לזכותם ולהעלותם, כי צוה תוכל להגיע שלא יבא חטא לידך, ותהיה אחר מיתתך בגיהנם. ולא תאמר שגם בלאו הכי אתה נדיק ומשומר מן החטא, ואינך נריך להזכות של רבים, אלא אל תאמין בעצמך עד יום מותך, וכל אחד נריך שמירה שלא יבא חטא לידו, וזה תוכל לזכות צמה שאחה עוסק בצרכי ציבור.

דיוסף מהגאון בעל חפץ חיים ז"ל, שבא פעם לפניו תלמיד חכם שהיה שד"ר של ישיבת סלוזק, והחליט להפסיק את עצודתו, ולקבל על עצמו משרת רבנות. והסביר כמה קשה לו תפלתו ותורתו, לכן צרנונו לכהן כרב באחד מהכפרים, כדי שיוכל ללמוד ולהתפלל כמו בשנים קדמוניות. ושאל אותו החפץ חיים, אולי ידוע לך כמה עולה זוג מנעלים. והשיב בערך כך וכן. ושאל שוב, איזה הוצאות יש לסנדלר על זוג נעלים, ומהו הריווח שנשאר בידו. נאמוד ציחד וננסה לשער בערך כמה מרווח הסנדלר. עמדו שניהם וחשבו צמשוער את

שעות רבות מזמנו לצורך אחרים, על זה מגיע שכר מרובה, והא והא גרמו ליה, אדם שלא הקדימו אותו מעולם צבית המדרש, ולומד עם התלמיד ד' מאות פעמים, על כן זכה לשכר מרובה כזה. [אמנם עיין שם בגמרא, שחישב עוד דברים, שעבורם האריך ימים].

ובשז"ת אגרות משה (אה"ע ח"ד סימן כו) כתב, דמגמרא זו יש ללמוד, שכל תלמיד חכם, אף שצריך ללמוד לעצמו, מחוייב ללמד מקצת זמן גם עם אחרים אף שמתבטל מתורת עצמו. ומסתבר לי שהוא גם כן שיעור מעשר, עשירית הזמן שיש לו ללמוד תורה, ואולי יכול להוסיף עד חומש, וצ"ע לענין השיעור עכ"ל.

ובגוד"ל חשיבות ותועלת של המזכה את הרבים, אמרו חז"ל (יומא פז): כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו [הקצ"ה מדחה את העבירה מלפניו שלא תבא לידו], מאי טעמא שלא יהא הוא בגיהנם ותלמידיו בגן עדן שנאמר (תהלים טו-) כי לא תעוז נפשי לשאול [שהקצ"ה מונע את החטא מלהכשילו], לא תתן חסידך

קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע. ולכל זה זכה בשביל שהיה מסייע למשה רבינו ללמוד תורה עם ישראל, וכמו שאמרו במדרש רבה (במדבר כא-ד) שאמר ה' למשה, נוצר תאנה יאכל פריה (משלי כו-יח), יהושע הרבה שרתך והרבה חלק לך כבוד, והוא היה משכים ומעריב צבית הועד שלך, הוא היה מסדר את הספקלים, והוא פורס את המחללות, הואיל והוא שרתך בכל כחו, כדאי הוא שישמש את ישראל שאינו מאבד שכרו, קח לך את יהושע (כו-יח) ע"ש. - ובשביל שזיכה יהושע את הרבים, צמה שסייע למשה רבן של ישראל, לא בא חטא על ידו, וניצל מעצת המרגלים.

והוא מוסר השכל איך יש לכל אחד להשתדל לזכות את הרבים, ולהיות מהעוסקים בצרכי ליצור באמונה, והגם שאין כל אחד מוכשר לזה לעשות בעצמו, מכל מקום יעמוד לימין של מרביצי תורה ולסייעם. ובכל עת ובכל מקום יש דור דור ודורשיו, והמסייעים להם יש להם זכות בכל מה שהם עושים בצרכי ליצור, וכמו יהושע שסייע את משה, ושכרם גדולה מאד. - ואני יכול להעיד, כי צילדותי ראיתי בני אדם תמימים, שבאו כאן

חשבון ההוצאה והריות של הסנדלר. ושאל שוב, אם הגעלים שמיוצרים צבית חרושת הם זולים יותר, והשיב הן. ואמר לו, אם כן הסנדלר צריך להיות עשיר יותר מבעל החרושת, שהרי הגעלים שלו יקרות יותר, האם אכן כך הוא המציאות. והשיב, שלא כן הוא, בעל צבת החרושת עשיר יותר, הואיל שצבית חרושת מייצרים כמות נעלים גדולה פי כמה מאשר מייצר הסנדלר, ולכן צקופו של חשבון, מרויח הסנדלר פחות. אם כך הוא הדבר, אז הסכת ושמע, אתה רוצה להפסיק עצודתך כשד"ר, אמת שראשך יהיה פנוי יותר, ותפלותיך ותורתך יעמדו במדריגה יותר גבוהה, אבל כאשר תחשוב כמה בחורי ישיבה יכולים ללמוד ולהתפלל כהוגן בזכות עצודתך, אז תצין שצתפלת הרבים וצלימוד התורה של הרבים זכותך גדולה ביותר, ומן הרצוי שתמשיך בתפקידך, ותרויח יותר, שזכות הרבים תלויה בידך, ושכרך מן השמים גדול (מספר בדרך עץ חיים ח"ב דף תעא).

ודבר זה אנו רואים ציהושע, שזכה למדריגות נפלאות, מתחלתו לא נכשל בחטא המרגלים, ובקופו זכה למלאות מקומו של משה רבינו, משה

להתעלות כשתעשה רק עבור עצמך, שאז תתעלה ביתר שאת ממה שאתה מפזר כחך ועתך לאחרים, לא תאמין בזה, כי עצודה זו הוא רק 'עד יום מותך', ואז צמתים חפשי, לא כן העוסקים עם הציבור, זכותם הוא לנצח ולנצח נצחים, והפירות מזה הם באין ערוך נגד מה שיוכל האדם לעשות רק בעצמו.

וְלִעֲבָדֵינוּ שעומדים צימי הקיץ, שדרכן של בני אדם

לעזוב את ביתם, יש לעורר לשום לצב על גודל הנסיונות והמכשולות, שגירוי החטא צימינו אלו הם באופן מצהיל, ובקל יוכל להכשל, עין רואה והלצ חומד, וצריכין לעשות שמירה מעולה שלא יגיע לידי זה. - וצדריך כלל, האדם צא לידי חטא רק כאשר הוא לצדו יחידי צלי רואה, כי ישראל מוכתרים צמדת הצושה, שמתצייש לחטוא כנגד חצירו. והחטא עלול לצוא רק צהיותו צציתו לצדו, או צמסחרו לצדו, או צקאר לצדו, או צדרך לצדו. ולכן העצה היעוצה שלא ימצא צמקומות אלו יחידי, רק עם עוד אחרים עמו, וכשהוא צריך ללכת צדרך, או נסע צקאר, יקח גם חצירו עמו. ולעזוב את בית מסחרו צידה עם שאר

למדינת אמעריקא אחר המלחמה, שהתחילו אז להקים קהלות על טהרת הקודש ומוסדותיה, ועמדו לימינם של מאורי הדור צימים ההם, ואני מכיר את צניהם וצני צניהם שלשים ורצעים, שהעמידו משפחות חשובות, וצנייהם תלמידי חכמים ומרציני תורה, וכמו שאמרו חז"ל (שבת כג.) שהמוקיר רצנן היוין ליה צנין וחסנין רצנן, וזכות התורה של הדורות הללו, גם כן נזקק על חשבונם של היהודים אלו.

וְעוֹד גם זאת, כי העוצד את ה' לעצמו, אין לפניו אלא ימים הקצרים של חיי האדם, ימי שנותינו צהם שצעים ושמונים שנה, ושזו הרי צמתים חפשי מן התורה ומן המצות, לא כן המזכה את הרבים, יש לפניו המשך נצחי, ממי שזיכה אותן לתורה, הן וצניהם וצני צניהם. והפירות ממוסדות התורה הם נצחיים לתומכיה, אשר לכל זה אי אפשר לזכות צמי שעוצד רק על התעלותו.

וזהו שהזכיר התנא אל תפרוש מן הציבור, אלא תשתדל לזכות את הרבים, ולהרבות פעלים לסייע ולהיות מן העוסקים בצורכי ציבור צאמונה, ואל תאמין בעצמך, צהעצודה שתוכל

מכדי הא כמה שני דפריש ליה מינאי
 [מחמת זקנה ומה ירא מינר הרע],
 מאי טעמא קאמר הכי. יומא חדא
 הוה קא גריס צגינתיה, קשטה נפשה
 [צתכשטייה קישוטי צשמים ואפרסמון],
 חלפה ותנייה קמיה [עצרה לפניו
 ושנתה פעם שניה], אמר לה מאן
 את, אמרה אנא חרותא [שם זונה
 ניכרת צעיר] דהדרי מיומא [שחורתי
 היום הלום]. תצעה, אמרה ליה אייתי
 ניהליה להך רומנא דריש לוציתא [ענף
 קטן שבגובה הדקל]. שוור [קפץ] אזל
 אחייה ניהלה. כי אתא לצייתה, הוה
 קא שגרא דציטהו תנורא, סליק וקא
 יתיב צגויה [להמית את עצמו]. אמרה
 ליה מאי האי, אמר לה הכי והכי
 הוה מעשה. אמרה ליה אנא הואי. לא
 אשגח צה עד דיהצה ליה סימני, אמר
 לה אנא מיהא לאיסורא איכווני. כל
 ימיו של אותו נדיק היה מתענה עד
 שמת בצותה מיתה, דתניא אישה
 הפרס וה' יסלח לה, צמה הכתוב
 מדבר [מאחר שאישה הפרה מה
 שעברה ומה זו סליחה], באשה שנדרה
 צנויר, ושמע צעלה והפר לה, והיא
 לא ידעה שהפר לה צעלה והיתה
 שותה יין [מיד, ואף על פי שצדיקה,
 כיון שהיא לאיסור נתכוונה צריכה
 סליחה] ע"כ.

הפועלים, וכאשר אפשר לא יישן צציתו
 לצדו, ואז יהא שמור מן החטא. וגם
 זה נכלל צמה שהזהיר התנא, אל
 תפרוש מן הצבור, ולהיות יושב ועומד
 והולך יחידי. אלא צשעות הפנויות יש
 צצית המדרש, כי עמס הישיבה שם
 הוא שמירה מן החטא.

ואמר אל תאמין בעצמך עד יום
 מותך. איתא צירושלמי (שצח
 פ"א) מעשה צחסיד אחד שהיה יושב
 ושונה, אל תאמין בעצמך עד יום
 'זקנותך' [מאחר שהזקין יש להאמין
 בעצמו שלא יחטא], כגון אני. אחת
 חדא רוחא ונסייתה, ושרי ותהי צה
 [התחיל לחזור ולהתחרט מחטאתו],
 אמרה ליה לא תצוג [תצטער], רוח
 אנא, אזול ואשתי לצברך [השוה עצמך
 לצברך, שאתה שוה לאחרים, ואמור
 עד יום מותך] ע"כ.

ודז"ר (קידושין פ"א:) סיפרו לנו
 מעשה רב, כדי ללמוד ממנו,
 איך צריכין להתרחק שלא יבא לידי
 נסיון, כי גם בארזים יתכן ליפול
 שלהבת. ואמרו, רצי חייא צר אשי
 הוה רגיל, כל עידן דהוה נפל לאפיה,
 הוה אמר הרחמן ילינו מינר הרע.
 יומא חד שמעתינהו דציתהו, אמרה

יחידי (קהלת רבה ג-ב). והתורה שעוסק
בה על הדרך הוא לו לשמירה.

אבל יש עוד סכנה על הדרך, בחלק
רוחניותו של האדם, אשר צביתו
יש לו חומה, ומשומר מן החטא
בגדרים וסייגים, הן מלד עצמו והן
מלד הסביבה, שצוש לעשות מה שאין
ראוי לעשות, אבל כאשר מגיע יחידי
למקום שאין מכירין, עושה מה שלצו
חפץ. והצושה הוא סייג גדול,
וכמאמרם (מדרים ב.) כל המתצייש לא
צמורה הוא חוטא. ותינא וצעבור
תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו
(שמות כ-ז), זו צושה, מלמד שהצושה
מציאה לידי יראת חטא ע"ש. - ולכן
אמרו חז"ל (אבות ג-ה) המהלך בדרך
יחידי, ומפנה לצו לבלתי, הרי זה
מתחייב בצפשו, שאין לו מי להצילו מן
החטא. ולכן יש לכל אדם לדקדק,
שלא לילך בדרך יחידי, הן לצורך
מסחר והן לצורך נופש, תמיד יהיה לו
לויה, ואז לא צמורה הוא חוטא.

אמנם אם מוזמן לו לאדם לילך
בדרך יחידי, ואין לו לויה,
יש ענה לשמירה מן החטא, יעסוק
בתורה, כי אין שמירה כתורה, כי
בראתי יצר הרע בראתי לו תורה

הרי לנו כמה גדול כח היצר, שהיה
קדוש ופרוש, ולא הכיר נורת
אשתו, וצא לידי נסיון. ועד כמה
הצטער עצמו אחר כך, עד שרצה
להמית עצמו מגודל כאצו. וכל ימיו
היה כואב ומצטער על זה, עד שמת
מאוחו נער. ומה יענו דורות אחרונות
שכורעים ונופלים גם בנסיון קטן, עד
כמה יש להם להזהר שלא יאמינו
צעמם, ויצרחו מכל דבר שמציא להם
נסיון, אשר כל אחד יודע נגעי לצבו,
צמה הוא ראוי להכשל.

איתא בגמרא (סוטה מו.) אמר רבי
יהושע בן לוי היה מהלך
בדרך ואין לו לויה יעסוק בתורה,
שנאמר (משלי א-ט) כי לוית חן הם
לראשך וענקים לגרגרותיך ע"כ. וכתב
צמרהש"א כי ההולך בדרך יחידי דמו
בראשו, וצריך חן ורחמים, כמו שתקנו
בתפלת הדרך ותתנונו לחן ולחסד
צעניך וצעני כל רואינו. ועל כן אמר
שהתורה שעוסק בה תהיה צמקום
לויה, ליתן לו חן לראשו צעני כל
רואיו, ושלא יהיה דמו בראשו ע"כ.
וצפשוטו הכוונה, כי כל הדרכים הם
בחזקת סכנה. ורבי ינאי היה נפיק
לאיסטרטה היה מפקד גו ציתיה,
והשטן מצוי לקטרג צמההלך בדרך

תצלין (קידושין ל:), ולוית תן הם לראשך, שעושה פעולה על האדם לשומרו כמו שמתלוי מאדם אחר. - וזפרט צימי הקיץ שזריכין שמירה מעולה על הדרך, ולא תתורו אחרי לצבכס ואחרי עיניכס, המחשבה צתורה מקדשת ומזככת את האדם. - וצומנינו שיט טעפס בכל מקצועות התורה, צריך כל אחד להכין לעצמו צידה לדרך, שיוכל לשמוע תמיד דברי תורה על הדרך. ואם אין לצו פנוי לעיון ועמקות, ילמוד משניות ופרשת השבוע, שמיעת דברי מוסר וסיפורי צדיקים, ויהיו הם לית תן לראשו.

הרד"ק בעל שומר אמונים ז"ל היה אומר, כי צנערותו הסתובב צעיר פעסט, שהיתה עיר גדולה, והפריצות שם היתה יותר משאר העיירות והכפרים, ואמר שהחונות של עיר פעסט קידשו וזיכבו אותו ע"כ. והיינו שיכול אדם לעזור צחוק, ומלכלך עיניו ולצו ומחשבתו. וכנגד זה יכול חצירו לעזור צאותן מקומות, וצא לציתו מזוכך ומטוהר, על ידי שמירת עיניו. והחכס עיניו צראשו, להצין ולהשכיל איך להתנהג, כי ימי הקיץ יכולים לרומס את האדם עד למעלה, וכנגדו יוכל להיות לו ירידה עד שאל תחתית. ויש למנוע מלהיות יחידי על הדרך, ואל תפרוש מן הציבור, ואל תאמין צעמך. - יצרך ה' אותנו כולנו יחד בצרכה שלימה צקיץ צריא, וצנאות דשא ירציצני, ועל מי מנוחות ינהלני, צגשמיות וצרוחניות, עדי נוכה לעלות לציון צרנה צציאת צן דוד צצ"א.



במעודה שלישית פרישת שלח

י-טו), דא קודשא צריך הוא וכו', כל שאר ארעי אחיהיבו לרברבן תריסין דממנן עלייהו וכו' ע"ש. והיינו כי ארץ ישראל לא נמסר לשרי מעלה, אלא ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד (דברים יא-יב), ולכן דומה כמי שיש לו אלו-ה.

דייש לומר עוד צזה, דהנה כל ישראל הם מאמינים בני מאמינים, כי הצורה ברוך הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה (חולין ז), וכל מאורעות האדם בעולם, מושגחים בהשגחה פרטית מאת צוראו. אמנם צרוב בני אדם, אמונה זו מסותרת רק בלצבס, אבל אינו מאיר עליהם בפועל, שיהא הנהגתם באופן זה, להיות שויתא ה' לנגדי תמיד (תהלים טז-טז), ולצדק על הרעה כשם שמצדק על הטובה, ולקבלניהו בשמחה (ברכות מד). ועל דרך שאמר דוד המלך, גם כי אלך בגיא ללמות לא אירא רע כי אתה עמדי (תהלים כג-ד), שלא יתבלבל ולא יפחד משום דבר, להיות נכון לצו

וראיתם את הארץ מה הוא, ואת העם היושב עליה, החזק הוא הרפה, המעט הוא אס רב, ומה הארץ אשר הוא יושב בה, הטובה הוא אס רעה וגו', הצמחנים אס צמזכרים וגו', השמנה הוא אס רזה וגו' (יג-יח). ויש לדקדק דהוי ליה למימר, המעט הוא 'או' רב, הטובה הוא 'או' רעה וגו', ולמה אמר לשון 'אס' - ויהושע בן נון וכלב בן יפונה וגו', הארץ אשר עברנו בה לתור אותה, טובה הארץ מאד מאד (יד-ו). ויש לדקדק על כפל הלשון 'מאד מאד'.

וגראה דאיתא בגמרא (כמוצות קי): כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלו-ה, שנאמר (ויקרא כה-לח) לכת לכת ארץ כנען להיות לכם לאלקים. וכל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלו-ה ע"ש. ויש להבין הלא מלך כל הארץ כבודו, ולית אתר פנוי מיניה, ולמה דומה בחוץ לארץ שאין לו אלו-ה. והמפרשים כתבו על פי דברי הזוהר הק' (פ' לך נה): אשריך ארץ שמלכך בן חורים (קהלת

וה' דורש אותה. כי הגם שה' דורש כל הארצות, אבל שיהיה להאדם הארה זו, להרגיש זאת על צפרו, שהוא מושגת בכל פרטיו מאת ה', עד שסמוך לצו לא יירא משום דבר, על זה אמרו, כל הדר צארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה-ה, היינו שדומה תמיד נגד עיניו כי ה' עמו ומשגיח עליו, ויש לו אלוה-ה העומד עליו ורואה כל מעשיו ושומר אותו, דבר זה דומה לנגד עיניו בכל עת. ומדה זו חסרה בחוץ לארץ, שהוא עולם ההסתר, ודומה עליו כמי שאין לו אלוה-ה.

וזדון הענין שסיפרו חז"ל (מדרים כג.) עולא במסקיה לארעה דישראל, אלתוון צהדיה תרין צני חוזאי [יהודים היו], קם חד שחטיה לחצריה וכו'. קא תמה רבי יוחנן, ונתן ה' לך שם לב רגו (דברים כח-סה), בצבל כתיב [והיאך גבר כעסו של אותו צן מחוזא כל כך להרוג את חצירו, הואיל דהוה צארץ ישראל]. אמר להו עולא, ההיא שעתא לא הוה עבר לן ירדנא [ולא הוינא בתחום ארץ ישראל] ע"כ.

ויש לומר כי המאמין שהכל מושגת מה', ומה' מצעדי גבר כוונו

צטות צה', וסמוך לצו לא יירא, לאו כל אדם זוכה להשיג מדריגה זו.

ובבב' אדם צעמנו ישנס זמנים שונים, כי צעת עמדו צתפלה, שמתפשט עמנו קנת מגשמיותו, אז מאיר אצלו הדברים יותר, וצפרט צאמירת פסקי דומרה, שמתצונן אז צגדולת צוראו, וצאמירת נשמת צשצמות וימים טובים, וצשאר זמנים מיוחדים. אבל אחר כך נכזה האור ההוא, ונשאר רק רישומא דקדושה מקצת מן המקצת. כי זהו תכלית ההסתר שצעולם, שאינו מאיר צגלוי מלכות שמים, להכיר אשר אין שום דבר צעולם מלצדו.

אמנם צארץ ישראל שמקודשת מכל הארצות (כלים א-ו), ועיני ה' אלקיך צה מראשית השנה ועד אחרית שנה (דברים יא-יג), שם מאיר יותר אור מלכותו ית"ש, שיוכל כל אחד להרגיש זאת נגד עיניו. וכמו שצהזמנים המקודשים יש הארה יותר צזה, כמו כן צהארץ המקודשת מכל הארצות, יש צה הארה יתירה, שירגיש זאת האדם צפועל. והוא ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה, היינו שיש ליושציה שם הרגשה זו, שהכל מושגת צהשגחה,

מושגת מאת ה', ולא יארע שום דבר להאדם זולת שנגזר מתחלה מלמעלה, ממילא ליכא שם לב רגו, כי מי יאמר לה' מדוע עשית כן.

והנה המאמין האמיתי, מרגיש תמיד שהוא תלוי בה', וכל מחסורו עליו, וכמו שבזמן ועת זרה הוא בטוח בה', כן גם בזמן שיש לו כל טוב, הוא משיג שזהו מתנת ה', ולא כמו ועוֹסֵם ידו עשה את החיל, אלא תלוי הוא בדעת אחרים, ומכיר כי יוכל הגלגל להתגלגל עליו, ומבקש רחמים תמיד, ועיניו נשואות למרום בכל עת ועונה.

וְלִבָּן אמר להם משה רבינו, שכשינסו לארץ להסתכל על גשמיותה כדרך מרגלים, באותו עת, עלו זה בנגב, הרואה שיחכים ידריס (בבא בתרא כה.), תחזונו צעיני שכל על קדושת הארץ, ששם מרגישין תמיד איך האדם נתלה בהשגחת ה'. וראיתם את הארץ מה הוא, 'הטובה הוא אם רעה', אם גם בזמן של רעה מרגישין הם שטובה הוא, כי מאתו לא תצא הרעות, 'השמנה הוא אם רזה', אם גם בזמן שהוא רזה, הם מקבלים אותה בשמחה כאלו היתה שמנה.

(תהלים לו-כו), ואין אדם נוגע צמוקן לחצירו (יומא לח:), ומאתו לא תצא הרעות, ובכל דבר גזוז צו חסד ה' אשר איש צער לא ידע, אדם כזה אינו כועס על שום דבר, ולא מתרעם על דרכי ה'. וגם כאשר בני אדם עושין לו רע, הוא מאמין כי נגזר עליו זאת מן השמים, כי לא יוכל אדם להרע לו אם ה' לא וזה. וכמו שאמר דוד על שמעי בן גרא שקיללו קללה נמרצת, ויאמר אבישי בן נרויה אל המלך, אעברה נח ואסירה את ראשו. ויאמר לו דוד, ה' אמר לו קלל את דוד, ומי יאמר מדוע עשיתה כן (שמואל ב טו-י). וכתב צליקוטי אמרים להתניא (אגרת הקדש פרק כה) דלכך אמרו כל הכועס כאלו עובד עבודה זרה (וזה"ק ח"א כו:), כי יש צו חסרון אמונה שהכל מושגת מה', דאם היה מאמין בזה באמת, לא היה מצטער וכועס ע"ש.

וְלִבָּן ונתן ה' לך שם לב רגו, בצבל כתיב, אשר שם השגחת ה' על האדם לא מאיר בגלוי, יתכן שיצא לידי כעס על חצירו, ולא יתזונן וירגיש כי ה' אמר לו קלל. לא כן בארץ ישראל, שיש שם ההרגשה אשר עיני ה' אלקיך בה תמיד, שהכל

והמעט הוא אם רב, שגם צומן שהם רב, מרגישים עצמם תלויין בחסדי ה' כאלו היו מועטים. והצמחנים אם צמזמרים, שגם כאשר יושבים צערי בצורות, הם מרגישים שזריכין רחמים כאלו היו צמחנים. כי זהו קדושת הארץ, שדומה לו תמיד כאלו יש לו אלו-ה, אשר מצלעדו לא יוכל לזוז זיז כל שהוא.

והנה צמזמרים כתיב, וירבו ויעצמו צמח צמח (שמות א-ז), ופירש הרה"ק מוהר"ש מצעלזא זי"ע דהכתוב אומר, והצבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך (דברים ו-ה), ודרשו חז"ל בכל מאדך, בכל מדה ומדה שהוא מודד לך, הוי מודה לו צמח צמח (ברכות ס). ע"כ. ובני ישראל צמזמרים כאשר היו משעבדין בהם בצעודת הפרך בחומר וצלזנים, התחזקו באמונתם, לקיים והצבת את ה' אלקיך בכל מאדך, להודות לה' מאד על כל מה שהוא מודד להם. וזה שאמר, ויעצמו צמח צמח מאד, שנתעצמו מאד צמדה של ובכל מאדך עכדה"ק. וזהו שאמרו גם כן יהושע וכלז צצח הארץ, אשר שם מאיר השגחת ה', שמרגישין שהכל הוא ממנו יתברך שמו, וטובה הארץ מאד

מאד, צמדה זו של בכל מאדך, להודות לה' על כל מדה ומדה שמודה, צענין זה טובה הארץ מאד.

ואמר הכתוב, וישלח אותם משה ממדבר פארן על פי ה' (יג-ג). וברש"י ברשותו, שלא עכב על ידו ע"כ. והיינו שהרי אמר לו ה', שלח לך, לדעתך (סוטה לד:), אני איני מצוה לך, אם תרצה שלך (במ"ד טז-ז) ע"כ. ועל כרחק שמה שאמר 'על פי ה', היינו ברשותו שלא עכב על ידו.

ויש לומר בזה עוד, דאיתא בגמרא (פסחים ג), זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור (שמות ג-טו), אמר רבי אבהו, אמר הקדוש ברוך הוא, לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב אני ציו"ד ה"א, ונקרא אני בצל"ף דל"ת. ואמרו עוד (שם) והיה ה' למלך על כל הארץ, ציוס ההוא יהיה הוי"ה אחד ושמו אחד (זכריה יד-ט), אטו האידנא לאו שמו אחד הוא. אמר רב נחמן בר יצחק העולם הזה נכתב ציו"ד ה"א ונקרא בצל"ף דל"ת, אבל העולם הבא כולו אחד, נכתב ציו"ד ה"א ונקרא ציו"ד ה"א ע"כ.

ובביאור הדברים נראה, כי השם של כל דבר מגלה מהותו

וגם על הפה יזכירו השם הוי"ה. אצל
 אם יכשלו צענת מרגלים, אז לא יהא
 נקרא צסם הוי"ה אלא צסם אל"ף
 דל"ת. - וזהו שציקש מהם יהושע, אך
 צהוי"ה אל תמרודו (יד-ט), שהמרד
 שלכם נוגע צהשם הוי"ה צ"ה. ואמר
 הכחוצ, ויהס כלצ וגו' (יג-ל), כי שס
 אדני עולה מספר ס"ה, וזהו ויה"ס
 כלצ, שעורר אותס כי מעשיסס
 גורמים שלא יהא נקרא כמו שנכתצ,
 אלא יקראו אותו צסם אל"ף דל"ת.

ומזה גם כי יד על כס י-ה (שמות
 יז-י), אשר כעת אין שמו שלס
 (רש"י שס), והוא נקרא צסם י-ה,
 וחסרים אותיות האחרונות. ורק כאשר
 יזכו לציות הארץ אז יושלס השס,
 ולכן קרא משה להושע צן נון יהושע
 (יג-יז), והתפלל עליו י-ה יושיעך
 מעצת מרגלים, שלא יכשל צענתס, ואז
 ישאר רק שס י-ה, כי יד על כס
 י-ה. ומצואר צדצרי האר"י הק', והיה
 ה' למלך על כל הארץ, ציוס ההוא
 יהיה ה' אחד ושמו אחד (זכריה יד-ט),
 שלעתיד יתחלף השס הוי"ה לשס
 יה"ה, שני פעמים י-ה. וי-ה יושיעך
 מעצת מרגלים, שאס יכנסו לארץ
 ישראל תהיה עולם התיקון, ויהיה שמו
 ית' שני פעמים י-ה. - וזה נרמו גם

וענינו, ולכן הצורה עולם נקרא צסם
 הוי"ה, שהוא מהוה כל הויות, והוא
 היה הוה ויהיה. אצל צעולם הזה לא
 ניכר עולם גצורתו ותפארתו, ולכן
 השס הוי"ה הוא צהעלס, ונקרא רק
 על שס אדנותו, צסם אדני". אך
 צמקדש ציוס הכיפוריס היו מזכירין
 את השס ככתצו (יומא לה:), כי שס
 מגודל קדושת המקוס והזמן, היו
 מרגישין צגלוי אמיתית שס התואר של
 הוי"ה, אשר אין עוד מלצדו.

ומבואר צגמרר (סנהדרין קד:): דעל
 ידי חטא המרגלים, נגזר
 חורצן צתי מקדשינו, ולולא כן היו
 נכנסיס אז לארץ ישראל ציות קיימת.
 ואס כן היה השס הוי"ה נקרא כמו
 שהוא נכתצ. וצעל שס שלמה
 ממונקאטט זל"ל פירש הכחוצ, חי אני
 נאום הוי"ה אס לא כאשר דצרתס
 צאזני (יד-כט), 'חי אני' לשון צצועה,
 'נאום הוי"ה', גם צדיצור היו נואמים
 השס הוי"ה ככתיצתו, 'אס לא כאשר
 דצרתס צאזני', לולא שדצרתס צאזני
 הולאת דיצה ע"כ.

וזדו שאמר הכחוצ, וישלח אותס
 משה ממדצר פארן על פי
 הוי"ה, שהתפלל עליהס שלא יכשלו,
 ואז יזכו שיהיה נקרא ה' ככתיצתו,

צהנגינה, שלח לך, מונח רביעי, כי יו"ד, וזהו שלח לך, מונח רביעי,
לעתיד יעלה מספר השם הוי"ה שהליכתם תהא לטובה, אשר ציוס
צמספר ד', כי מאות וי"ו יהיה נעשה ההוא יהי"ה הוי"ה אחד ושמו אחד.



במעודה שלישית פרישת קרח

מנרים (רש"י שיר השירים א-יא). והנה משה רבינו לא היה לו חלק בזה כלל, שהרי ציזת מנרים היתה שזר עזודה של בני ישראל שנשתעזדו במנרים, וכמו שהשיבו לבני מנרים כשזאו לדין לפני אלכסנדרוס מוקדון (סנהדרין נא.), וכיון שמהה לא היה בשיעבוד מנרים, שהרי צרזח למדין, אם כן לא היה במנות וישאלו איש ממת רעהו. וכמו כן צהיס נאמר, ויקח משה את עצמות יוסף עמו (שמות יג-ט), ואמרו במדרש רבה (שם כ-ט) חכם לב יקח מנות (משלי יח), שכל ישראל היו עסוקים בצכסף וזהב, ומשה היה עסוק בעצמות יוסף ע"כ. ולכן אמרו ישראל, כל מדיליה מן יהודאי, שהרי מעצמו לית ליה כלום.

אב"ל האמת הוא, כי משה עשיר היה, וכמו שאמרו חז"ל (מדרים לח.) לא העשיר משה אלא מפסולתן של לחות, שנאמר פסל לך (שמות לד-א), פסולתן שלך יהא ע"כ. וברש"י שם, הראהו מחצב של סנפירינון מתוך אהלו, ואמר לו הפסולת יהיה שלך, ומשם נתעשר משה הרבה (מנחומא כט)

ויחר למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם, לא חמור אחד מהם נשאתי, ולא הרעותי את אחד מהם (טז-טו). ויש להצין איזה שייכות יש לזה, עם טענתו של קרח ועדתו נגד משה ואהרן.

זנראה, כי הכתוב אומר, והיה כנחת משה אל האהל, יקומו כל העם ונצבו איש פתח אהלו, והציטו אחרי משה עד צואו האהלה (שמות לג-ח). וצירושלמי (צירורים ג-ג), פליגי תרי אמוראי, חד אמר לשבח וחד אמר לגנאי, מאן דאמר לשבח, מחמי נדיקי ומזכי (הציטו אחרי, שזכות גדול לראותו), ומאן דאמר לגנאי, חזי שקיה, חזי כרעיה, אכיל מן יהודאי, כל מדיליה מן יהודאי ע"כ.

וייש לומר בהטעם שאמרו כן על משה, כי ישראל היו כולם אז עשירים, הן מציות מנרים, שאמרו חז"ל (צכורות ה.) שאין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו לו תשעים חמורים לוצים, טעונים מכספא וזהבא של מנרים ע"כ. ושזב נתעשרו מציות היס, שגדולה היתה ציזת היס מציות

לי ראשית הגז. אמרה אין צי כח לעמוד באש הזה הריני שוחטן ואוכלתן, כיון ששחטה אמר לה תני לי הזרוע והלחיים והקיבה וכו'. כדין כולהן עבדין להא ביזתא עלוצתא, ותולין בהקצ"ה ע"ש.

ואם כן התרעמו על משה, שלטכותו ולטובת שבטו, הוא מבקש מבני ישראל, תרומות ומעשרות וכו', והוא תולה אותם בהקצ"ה. ועל כן אמר לה', הלא לא חמור אחד מהם נשאתי, אפילו כשהלכתי ממדין למצרים, והרכבתי את אשתי ואת בני על החמור, והיה לי ליטול אותם החמור משלהם, לא נטלתי אלא משלי (תנחומא ז), ואיך הם אומרים, כי בשביל תאות הממון נוייתי עליהם ליתן התרומות ומעשרות. - וזה מוסר השכל על השגאה של מחלוקת, שהרי הם הרויחו בזה יותר ממשה, שהרי שבט לוי נהנה מזה, שקיבלו כל הכ"ד מתנות כהונה, וכל זה היתה לטובתם, מכל מקום שנאת המחלוקת מעוררת, לומר תמות נפשי עם פלשתיים (שופטים טז-ל), והיו מוכנים לוותר על הכל, ובלבד להשפיל את כחו של משה.

וישוב אמר, לא הרעותי את אחד מהם, הנה דתן ואבירם היו

ע"כ. ואם כן לא היה משה נזרך ליהנות כלום מישראל. ולכן כאשר נתאספו בני קרח עם אותן שהציטו עליו לגנאי, אמר לא חמור אחד מהם נשאתי, שלא לקח מהם שום דבר. ואולי לא גילה משה לבני ישראל מה שהראהו ה' באהלו מחצב של סגפירינון, ולכן אמרו דאכיל מיהודאי.

ואיתא צילקוט צפרשתינו (רמז תשנ) ובמושב לנים לא ישב (תהלים א-א), זה קרח שהיה מחלונך על משה ואהרן, מה עשה, כינס עליהם כל הקהל, והתחיל לומר לפנייהם דברי ליצנות, אמר להן אלמנה אחת היתה בשכנותי ועמה שתי נערות יתומות, והיה לה שדה אחת וכו', זאת לקצור ולעשות ערימה, אמר הניחו לקט שכחה ופאה. זאת לעשות גורן, אמר לה תני תרומה ומעשר ראשון ומעשר עני, הצדיקה עליה את הדין ונתנה לו. מה עשתה עמדה ומכרה את השדה, ולקחה שתי כבשות כדי ללבוש גיזותיהן וליהנות מפירותיהן, כיון שילדו צא אהרן ואמר לה, תני לי את הצבורות שקך אמר לי הקצ"ה כל הצבור אשר יולד וגו', הצדיקה עליה את הדין ונתנה לו את הולדות. הגיע זמן גזיזה, וגזזה אותן, אמר לה תני

שנהגה מאחרים. על כן הקדים לא חמור אחד מהם נשאתי, שלא נהניתי משל אחרים כלום, וזידי להשתמש בהשם המפורש, ואף על פי כן לא הרעותי את אחד מהם.

ובגמרא (מגילה ט.) מעשה בתלמי המלך, שכינס ע"ב זקנים, והשיבם בע"ב צבתיים, ולא גילה להם על מה כנסם, ונכנס אל כל אחד ואחד, ואמר להם כתבו לי תורת משה רבכם, נתן הקב"ה ענה בלב כל אחד ואחד, והסכימה דעתם לדעת אחד, וכתבו לו וכו', לא חמד אחד מהם נשאתי [שלא יאמר חמור לא נשא, אל כל חפץ אחר לקח] ע"כ.

ואולי יש לומר, על פי מה דאמר חז"ל (קידושין ז.) באשה שאמרה, הילך מנה ואקדש אני לך, דאם הוא אדם חשוב הרי זו מקודשת, דבהיא הנאה דקא מקבל מתנה מינה, גמרה ומקניא ליה נפשה ע"כ. הרי לנו כי לקיחה של אדם חשוב נחשב כאלו הוא נתן להנותן, ואין הוא הלוקח אלא הנותן. והמפרשים פירשו, ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידצו לבו (שמות כה-ב), ולא אמר 'ויתנו' לי תרומה, דכיון דגם נתינה לאדם חשוב הוי כלקיחה, מכל שכן

רודפים את משה משחר טל ילדותו, זה שבעים שנה. עוד צהיתו צממרים מסרוהו לפרעה שיהרגו, ויצרח משה מפני פרעה (שמות ז-יט), ואחר יניחתם מממרים הם הותירו מהמן עד הצוקר, ושוב צמחלוקת קרח החציפו כנגדו. וצודאי שהיה צכחו של משה להענישם, ולעשות מהם גל של ענמות צניקל, וכמו שהרג צאמירה את הממרי שהכה איש עצרי מאחיו, שהרגו צשם המפורש (שמו"ר א-ב). ואף על פי כן לא הרעותי את אחד מהם, לא נגעתי בהם לרעה.

ובירושלמי (קידושין) איתא, אמר ליה רבי יוסא לרבי

צון, תא ואמסור לך שמה דמפורש, אמר ליה לית אנא יכול בגין דאנא אכיל מעשר, ומאן דידע ליה, לית ליה לאתהנויי משל אחרים ע"כ. וצתהלים תפלה למשה פירש צוה, ויצטחו צך יודעי שמך (תהלים ט-יא), צך דייקא, ולא יהנו משל אחרים, יודעי שמך, היינו שם המפורש עכ"ל. ואם כן הגנה מאחרים אין לו להשתמש בשמות הקדושים. ומעתה אין רבותא כל כך, ואין לו למשה להתפאר צמה שלא הרע להם בשמות הק', שזהו מפני שאין לו להשתמש בהם, כיון

מתצרכאן מינייה כל שתא יומין עלאין וכו'. וצאך פרי תצואה (יש פ' לך) הקשה דלדרצה היא הנותנת, כיון שצו חל ההשפעה על כל השצוע, על כן ירד צו המן. וכתב דאם השצת היא צו מן לעצמו, לא יהא ליומי דחול זכותא לחול עליהם צרכתו של שצת, אך כיון דלא אשתכח מנא ציוס השצת, וימי החול מכיניס להשצת, מי שטרח צערב שצת יאכל צשצת, צוכות זה זוכין ימי החול לקבל משפע השצת עבדה"ק. וצערותג הצשס (פ' נשא) כתב לצאר צוה דצרי רש"י גצי צרכת הכהנים, אמור להם (צמדצ ו-ג), כמו זכור ושמור ע"כ. דמהאי טעמא גופא לא נטלו כהנים חלק בצארך, אלא ישראל הספיקו צורכיהם צתרומות ומעשרות, משס דצרכאן דצני ישראל אחיין על ידי הכהנים, והן הן צנורות השפע, ועל ידי שישראל מספיקין צורכיהם, חלה על ישראל מצרכתם של הכהנים, וזהו אמור להם כמו זכור ושמור הנאמר גצי שצת ודפח"ח.

ובבזו כן צכל דור ודור, זכות הצדיקים עומדת לצני דורס, וכל העולם כולו ניזון צשציל חגיגה צני (מעניית י). אצל שיוכל לקבל ההשפעה על ידי זכותם, איין זה אלא צמי

נתינה להקדוש צרוך הוא, על אחת כמה וכמה דנחשב כלקוחה ע"כ. ויתכן שגם משה קיבל פעם דצר מישראל, אצל רק ממי שהיה מתכצד צוה, שמשה רצן של ישראל לקח ממנו, כי לקוחה זו של משה הוא נתינה להנותן, ולא הוא משה המקבל אלא הנותן. ועל זה אמרו שלא חמד אחד מהם נשאחי, דצר שאני היה חומד משלהם, ומתאוה לקבל מאחרים, זה לא נשאחי מהם כלום, אצל יתכן שדצר שאחרים חמדו ליתן למשה, ואחייקורי אחייקורי ציה צמשה שיקבל אותו מהם, דצר זה לקח מהם. ועל דרך שאמרו (מגילה כח). דרצי זירא כי הוא מזמני ליה, אזיל, אמר אחייקורי דמתייקרי צי ע"ש.

ויש לומר עוד, דצוהר הק' (ח"צ פח:) איתא, רצי ינחק פתח ואמר, כתיב ויצרך אלקים את יום השציעי (צראשית צ-ג), וכתבי צמן ששת ימים תלקטוהו וציוס השציעי שצת לא יהיה צו (שמות טז-כו), וכיון דלא משתכח ציה מזונתא, מה צרכתא אשתכח ציה, אלא הכי תאנא, כל צרכאין דלעילא ותתא ציומא שציעאה תליין. ותאנא אמאי לא אשתכח מנא ציומא שציעאה, משום דהוא יומא

למכתו ע"כ. והיינו דאיתא בגמרא (בבא בתרא קטו.) דרש רבי פנחס בן חמא, כל שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אלל חכם ויבקש עליו רחמים. וכחז ברש"ש"ם שם, מנהג זה בצרפת, שכל מי שיש לו חולה, מבקש פני הרב התופס ישיבה, שיברך אותו ע"ש. אצל דבר זה מועיל רק צמי שמוקיר רבנן שיוכל ליהנות מצרכתו ותפלתו, אצל המצוה תלמיד חכם, הרי לא גרע מהמצוה את הצגדים, שסופו שאינו נהנה ממנו, על כן גם לו לא יועיל כמו של החכם, ושפיר אמרו שאין לו רפואה למכתו. - ולכן כאשר התרעמו על משה ואהרן וזולו זהם, אתם המייתם את עם ה', לא הועיל להם תפלותיו וזכותיו ונענשו.

ובדבר הזה מצינו עוד, דאיתא בגמרא (חולין קה.) אמר רבי מריש הוי אמינא האי דכנשי נשורא [שמכבדין פירווי אוכלין מן הבית] משום מנקירותא [לנקר הבית נקיין]. אמר לי מר משום דקשי לעניותא. ואמרו שם (וכן הוא בפסחים קיא:) דהמלאך הממונה לזמן מזונות, מקפיד על זה ע"ש. ויש בזה תוכחת מוסר, על מה שמוזלין באוכלין, וזרקין לאשפה מאכלים הראוים

שמחזיק ומסייע אותם, כיון שהם מטריחים עצמם עבור התלמיד חכם דאקרי שבת, זוכין לקבל חזרה מוכותו. וזהו הענין שכאשר באים ללדיק להתפלל על ישועה, מהניס אותו תחלה מנכסיו, כי זהו הכלי שיוכל על ידו לקבל השפעתו. ועל זה אמר משה, לא חמור אחד מהם נשאתי, אין שום קשר ציינו, לא נהייתי מהם מעולם מאומה, וממילא אין להם זכות שיוכל לצוא להם על ידי.

ובבזו כן מצינו להלן בצרשה, כאשר התרעמו על משה, אתם המייתם את עם ה' וגו', יאל הקנף מלפני ה' החל הנגף (י"ו), ולא הגין עליהם זכותו של משה. ונראה דאיתא בגמרא (ברכות סג:) והמלך דוד בא צימם ויכסוהו בצגדים ולא יחס לו (מלכים א א-א), אמר רבי יוסי בר חנינא כל המצוה את הצגדים לסוף אינו נהנה מהם שנאמר (שמואל א כד-ה) ויקם דוד ויכרות את כנף המעיל אשר לשאלו בלט, וכתיב ויכסוהו בצגדים ולא יחס לו ע"כ. הרי לנו שהמזולל בדבר, סופו שלא יוכל ליהנות ממנו.

ולכן מצינו שאמרו חז"ל (שבת קיט:) אמר רב יהודה אמר רב כל המצוה תלמיד חכם אין לו רפואה

לאכילה, ומזולזלין צמאכלים יותר ממה שהמבזה את המאכלים, קשה לו שוב
 שזולזל דוד המלך בצגדו של שאול, ויש הגאחו ממנה, ויש לשום לב להקפיד
 לזהר בזה הרצה. וכנראה שזהו על זה להלאה, שלא לאצד אוכלין,
 הסיבה של הייקרות שנתהוה לאחרונה, ולחוש על איסור של כל תשחית.



על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הרב צבי אלימלך דייטש שליט"א
לרגל הולדת בנו למזל טוב

* * *

הר"ר שלמה זלמן ניהויז ני"ו
לרגל נישואי בנו החתן עקיבא ני"ו
עב"ג בת הר"ר שלמה פינקס ני"ו

* * *

הר"ר חיים יעקב גלויבער ני"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב

* * *

הר"ר יונה ווייס ני"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב

* * *

הר"ר יצחק פישער ני"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר יצחק סרולאוויטש ני"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב